САБАҚ ЖОСПАРЫ

Пән	Қазақ әдебиеті
Мұғалім	Ажмеденова Гауһар
Мектеп, сынып	Атырау облысы, Құрманғазы ауданы Ы. Алтынсарин атындағы жалпы орта мектеп, 9-сынып
Сабақ тақырыбы	Іляс Есенберлин “Көшпенділер” трилогиясы

www.bilimland.kz

Мақсаты:	А. Білімділік: І. Есенберлиннің өмірі мен шығармашылығы жөнінде мағлұмат беру, трилогияның мазмұны және кейіпкерлерімен таныстыру. XV-XIX ғасырлардағы қазақ халқының тарихи шежіресін түсіндіру. Б. Дамытушылық: Әдеби теориялық білімдерін арттыру, өз пікірлерін айтуға дағдыландыру. Ойлау, жүйелі салыстыру қабілеттерін жетілдіру. Ә. Тәрбиелік: тарихи көркем шығармадағы ұлттық рухты негіздеп, ұлттық сананы қалыптастыру, адамгершілікке, сүйіспеншілікке баулу, азаматтық, гуманистік қасиеттер дарыту, еліне, халқына адал қызмет етуге тәрбиелеу.
Критерийлер:	А. Білу, түсіну В. Қолдану С. Сын тұрғысынан ойлау Д. Коммуникативтік дағдылар.
Нәтиже:	✓ Автордың өмірбаянымен, шығармашылығымен танысты; ✓ Алған білімдерін постерлер дайындау арқылы қолданды; ✓ Оқушылар сын тұрғысынан ойлай білуге дағдыланады, өз пікірлерін айта білуге үйренеді; ✓ Топтық тапсырмаларды орындау арқылы білімді өз беттерімен игеруді үйренді.
Сабақ типі	Жаңа білімді меңгерту.
Әдістер:	*«Аңыз-адам» әдісі,* «Сынып ішін аралау», тест, БФЕ (БАРЛЫҚ ФАКТОРЛАРДЫ ЕСКЕРУ), КРЕАТИВТІ МАТРИЦА, БЕС СҰРАҚ, «Мен сендерден сұрақ күтемін»
Ресурстар:	BILIM Land, iTest

	http://www.bilimland.kz/, http://itest.kz/.
Сілтемелер:	http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8268-1_i_esenberlin_koshpendiler_1_kitap http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8289-1_i_esenberlin_koshpendiler_2_kitap http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8320-1_i_esenberlin_koshpendiler_3_kitap http://itest.kz/exam_test?test_id=331283653 http://itest.kz/lekciya_takhaui_akhtanov_khamza_esenzhanov_iliyas_esenberlin_prozasy http://itest.kz/exam_test?test_id=498103843
Көрнекілігі:	***Интерактивті тақта, автор суреті, ақ қағаз, плакаттар, оқулық***
Пәнаралық байланыс	***Тарих***
Жаттығулар: 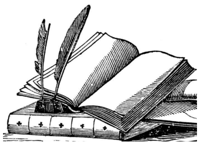	***1. Ұйымдастыру*** ***2. Сергіту сәті*** ***3. Қызығушылықты ояту. «Болжау»*** ***4. Мағынаны тану. Жаңа білімді меңгерту кезеңі*** ***5. Топтық жұмыс «Сынып ішін аралау»*** ***6. Тарихи деректермен жұмыс*** ***7. Тест тапсырмасы*** ***8. Барлық факторларды ескеру*** ***9. Креативті матрица*** ***10. Бес сұрақ*** ***11. «Мен сендерден сұрақ күтемін»*** ***12. «Жариялау»*** ***13. Не білдім? Не үйрендім?*** ***14. Рефлексия*** ***15. Үйге тапсырма*** ***16. Бағалау***
Сабақ кезеңдері **Уақытты меңгеру**	1. Мотивациялық-бағдарлау кезеңі (8-10 минут) 2. Операциялық-орындаушылық кезең (оқу-танымдық, ізденім, ішінара зерттеу, проблемалық әдістер (15-20 минут) 3. Рефлексиялық-бағалау кезеңі (өзіндік бақылау, өзін-өзі бағалау әдістері (5-8 минут)

Мақсаты:	А. Білімділік: І. Есенберлиннің өмірі мен шығармашылығы жөнінде мағлұмат беру, трилогияның мазмұны және кейіпкерлерімен таныстыру. XV-XIX ғасырлардағы қазақ халқының тарихи шежіресін түсіндіру. Б. Дамытушылық: Әдеби теориялық білімдерін арттыру, өз пікірлерін айтуға дағдыландыру. Ойлау, жүйелі салыстыру қабілеттерін жетілдіру. Ә. Тәрбиелік: тарихи көркем шығармадағы ұлттық рухты негіздеп, ұлттық сананы қалыптастыру, адамгершілікке, сүйіспеншілікке баулу, азаматтық, гуманистік қасиеттер дарыту, еліне, халқына адал қызмет етуге тәрбиелеу.
Критерийлер:	А. Білу, түсіну

	B. Қолдану C. Сын тұрғысынан ойлау Д. Коммуникативтік дағдылар.
Нәтиже:	✓ Автордың өмірбаянымен, шығармашылығымен танысты; ✓ Алған білімдерін постерлер дайындау арқылы қолданды; ✓ Оқушылар сын тұрғысынан ойлай білуге дағдыланады, өз пікірлерін айта білуге үйренеді; ✓ Топтық тапсырмаларды орындау арқылы білімді өз беттерімен игеруді үйренді.
Сабақ типі	Жаңа білімді меңгерту.
Әдістер:	*«Аңыз-адам» әдісі,* «Сынып ішін аралау», тест, БФЕ (БАРЛЫҚ ФАКТОРЛАРДЫ ЕСКЕРУ), КРЕАТИВТІ МАТРИЦА, БЕС СҰРАҚ, «Мен сендерден сұрақ күтемін»
Ресурстар:	http://www.bilimland.kz/, http://itest.kz/.
Сілтемелер:	http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8268-1_i_esenberlin_koshpendiler_1_kitap http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8289-1_i_esenberlin_koshpendiler_2_kitap http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8320-1_i_esenberlin_koshpendiler_3_kitap http://itest.kz/exam_test?test_id=331283653 http://itest.kz/lekciya_takhaui_akhtanov_khamza_esenzhanov_iliyas_esenberlin_prozasy http://itest.kz/exam_test?test_id=498103843
Көрнекілігі:	***Интерактивті тақта, автор суреті, ақ қағаз, плакаттар, оқулық***
Пәнаралық байланыс	***Тарих***
Жаттығулар: 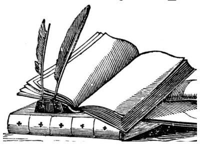	***1. Ұйымдастыру*** ***2. Сергіту сәті*** ***3. Қызығушылықты ояту. «Болжау»*** ***4. Мағынаны тану. Жаңа білімді меңгерту кезеңі*** ***5. Топтық жұмыс «Сынып ішін аралау»*** ***6. Тарихи деректермен жұмыс*** ***7. Тест тапсырмасы*** ***8. Барлық факторларды ескеру*** ***9. Креативті матрица*** ***10. Бес сұрақ*** ***11. «Мен сендерден сұрақ күтемін»*** ***12. «Жариялау»*** ***13. Не білдім? Не үйрендім?*** ***14. Рефлексия*** ***15. Үйге тапсырма*** ***16. Бағалау***
Сабақ кезеңдері Уақытты меңгеру	1. Мотивациялық-бағдарлау кезеңі (8-10 минут) 2. Операциялық-орындаушылық кезең (оқу-танымдық, ізденім, ішінара зерттеу, проблемалық әдістер (15-20 минут)

	3. Рефлексиялық-бағалау кезеңі (өзіндік бақылау, өзін-өзі бағалау әдістері (5-8 минут)		
Сабақ кезендері	**Мұғалімнің іс-әрекеті**	**Оқушының іс-әрекеті**	**Ресурстар**
Ұйымдастыру **Сергіту сәті**	**Сергіту сәті** ***«Аңыз-адам» әдісі*** • Оқушылар өздері білетін ұлы адамдар туралы естеліктер және ол адам неліктен ұнайтынын айтуы қажет	Оқушылар өздері білетін ұлы адамдар туралы естеліктер айтуы керек және ол адам неліктен ұнайтынын айтады.	Интерактивті тақта; http://bilimland.kz/kk/content/lesson/15707-iliyas_esenberlinning_omiri_men_shyharmashylyq_zholy
Қызығушы-лықты ояту ***«Болжау»***	***YOUTUBE сайтынан «Ғажайып туынды "Көшпенділер" трилогиясы» бейнеролигін көрсету*** Бейнероликте айтылған мәселерді талқылау	Оқушылар зерттеуші ғалыммен болған сұхбатты тыңдайды. Видеосюжет желісі туралы бір-біріне сұрақ қояды.	Интерактивті тақта; http://bilimland.kz/kk/content/lesson/15710-iliyas_esenberlinning_koshpendiler_trilogiyasy
Мағынаны тану	Оқушыларға http://www.bilimland.kz/ сайтынан "Көшпенділер" романынан үзінді тыңдайды. I топ. Көшпенділер. 1-кітап http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8268-1_i_esenberlin_koshpendiler_1_kitap./ II топ. Көшпенділер. 2-кітап http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8289-1_i_esenberlin_koshpendiler_2_kitap III топ. Көшпенділер. 3-кітап http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8320-1_i_esenberlin_koshpendiler_3_kitap	Оқушылар тыңдаған мәтінді басшылыққа ала отырып, постер дайындап, оны қорғайды.	Интерактивті тақта; 1.http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8268-1_i_esenberlin_koshpendiler_1_kitap./ 2.http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/less

			on/8289-1_i_esenberlin_koshpendiler_2_kitap 3.http://www.bilimland.kz/index.php/kz/catalog/lesson/8289-1_i_esenberlin_koshpendiler_3_kitap
Топтық жұмыс. «Сынып ішін аралау»	Әр топ өздеріне берілген тақырыпты тыңдап болғаннан кейін оларға 1-ден 3-ке дейін нөмір жазылған жетон таратамын. Сосын 1-нөмір алғандар бір топқа, 2-нөмір алғандар екінші топқа жиналады, 3-нөмір алғандар үшінші топқа т.с.с. Балалар тыңдаған мәтін бөлігін бір-біріне айтып береді. Сонда бір оқушы мәтінді толық оқымай-ақ, оның мазмұнын түсініп шығатындай жағдай жасаймын.	Оқушылар берілген тақырыпты оқып, басқаларына түсіндіріп шығады.	А4 форматындағы ақ қағаз
Тарихи деректермен жұмыс	http://itest.kz/ сайтындағы білім ресурсымен жұмыс. I топ Қазақ хандығының құрылуы мәтінін оқиды. http://itest.kz/lekciya_qazaq_khandyhynyng_quryluy II топ Абылай хандығы мәтінін оқиды http://itest.kz/lekciya_abylaj_khandyhy III топ 1837-1847 жылдардағы Кенесары Қасымұлы бастаған көтеріліс туралы оқиды. http://itest.kz/lekciya_1837_1847_zhyldardahy_kenesary_qasymuly_bastahan_koterilis	Оқушылар өз бетімен отырып мәтінмен танысады, біледі, түсінеді.	http://itest.kz/ сайтынан тақырыптық тест тапсырмалары
Тест тапсырмасы	http://itest.kz/ сайтында берілген тақырыптық тест тапсырмасын орындау. I топ. Пән: Қазақстан тарихы, Бөлім: Қазақ хандығының құрылуы http://itest.kz/exam_test?test_id=352613192 II топ. Пән: Қазақстан тарихы, Бөлім: Абылай хандығы http://itest.kz/exam_test?test_id=582540948	http://itest.kz/ сайтында берілген тақырыптық тест тапсырмасын орындайды.	http://itest.kz/ сайтында берілген тақырыптық тест тапсырмасы

	III топ. Пән: Қазақстан тарихы, Бөлім: 37-1847 жжылдардағы Кенесары Қасымұлы стаған көкөтеріліс. http://itest.kz/exam_test?test_id=331283653		
Топтық жұмыс	I топ **БФЕ (БАРЛЫҚ ФАКТОРЛАРДЫ ЕСКЕРУ)** **Қалыптастырылатын дағдылар:** ақпараттарды басқару; бірлескен жұмыс; ойлау, мәселелерді өз бетімен шешу, шешім қабылдау. **Жалпы сипаттама** Бұл әдіс оқушылар шешім қабылдағанда немесе қандай да бір идеяны ойлағанда, оларды барлық сәйкес келетін факторларды ойлауға шақырады. **Жұмыс алгоритмі** 1. Ұйымдастырушы педагог шешім қабылдау және жоспарлау кезінде барлық факторларды қарау маңыздылығын оқушылармен талқылауға ниет білдіруі мүмкін. Мысалы, егер қандай да бір маңызды фактор ұмытылып қалған жағдайда, дұрыс болып көрінетін іс-әрекет ақыр соңында дұрыс болмай шығуы мүмкін. 2. Топтарда оқушылар **Барлық факторларды ескеру** шаблонын толтыра алады. 1. Пікір/ Сұрақ/Талқыланатын мәселе: 1-фактор Артықшылықтар/ия Кемшіліктер/қарсы Қызықты факторлар 2-фактор Артықшылықтар/иә Кемшіліктер/қарсы Қызықты факторлар Фактор 3 Артықшылықтар/иә Кемшіліктер/қарсы Қызықты факторлар Барлық факторларды талқылағаннан кейін … деп ойлаймын. II топ		

КРЕАТИВТІ МАТРИЦА

Қалыптастырылатын дағдылар:

креативтілік;

ойлау, шешім қабылдау, проблемаларды шешу;

бірлескен жұмыс.

Жалпы сипаттама

Бұл әдіс оқушыларды жағдайлардың, нұсқаулардың, идеялар мен оқиғалар топтамасы туралы (болжамды түрде) креативті ойлауға ынталандырады. Бұл ойлау және проблемаларды шешу дағдыларына ықпал ете отырып, оқушылардың сұрақтарға жаңа қырынан карауына мүмкіндік береді. Нұсқаларды зерделеп, басқа оқушылар идеяларының негізінде өз нұсқаларын сындарлы, әрі креативті етіп құрастыру үшін оқушылар топтарда жұмыс істейді.

Жұмыс алгоритмі

1. Оқушыларға белгілі бір мәселеге негізделген болжалды сценарийлері бар матрица беріңіз: **КРЕАТИВТІ МАТРИЦА – Қазақ хандығының құрылуы**

Проблема: Не?	Қазақ ханды-ғының құрылуы	Үш жүздің басын қосу	Ресей-ге қосылу
Адамдар: кім?			
Орын: қайда?			

III топ **БЕС СҰРАҚ**

Қалыптастырылатын дағдылар:

ойлау, шешім қабылдау;

ақпараттарды басқару.

Жалпы сипаттама

Бұл әдіс ақпарат жинақтауға арналған, ол сондай-ақ оқушыларға мәселені терең зерделеуге немесе оны шағын тақырыптарға немесе тармақтарға бөлуге мүмкіндік береді. Бұл оқушыларға күрделі тақырыптарды түсінуге көмектеседі. Аталған әдіс іс-әрекетті жоспарлауға және мақсат белгілеуге ықпал

<table>
<tr><td></td><td>етуі мүмкін әртүрлі мүмкіндіктерді қарастыруды көздейді.
Жұмыс алгоритмі
1. Үлкен қағаз бен маркер керек.
2. Оқушыларға «Қалай» немесе «Неге» деген сұрау есімдіктері қолданылатын сұрақтар қойылады.
3. Ұсыныстар оқу плакатында жазылады.
4. Мұғалімдер идеяларды дамытып, одан арғы идеяларды зерделеу үшін бір сұрау есімдігін пайдаланады.
5. Мұғалімдер идея/ұсыныс толық қарастырылғанға дейін бірдей сұрағы бар сұрақтарды пайдалануды жалғастыра береді.
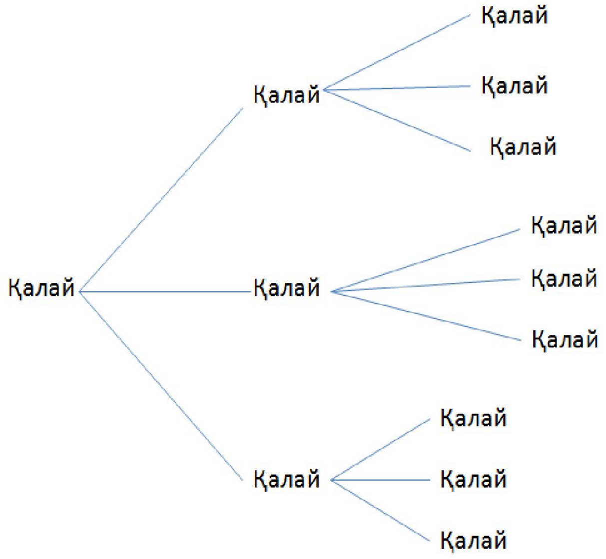
</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>«Мен сендерден сұрақ күтемін»</td><td>Бұл тәсіл бойынша балалар мәтіннің мазмұнын бір-біріне түсіндіріп болған соң, осы мәтін бойынша сұрақ құрастырады. Топтағы оқушылар өзара келісіп, қағазға екі сұрақ жазып, келесі топқа береді.</td><td>Оқушылар сұрақ дайындайды.</td><td>Сұрақ жазылған бет</td></tr>
<tr><td>Жариялау</td><td>Сұраққа жауап іздеп, дайындалуға, ақылдасуға 1-2 минут уақыт беріледі.</td><td>Сұрақтың жауабын топтың ішінде ақылдасып алған соң бір оқушы жауап береді.</td><td>Оқушы</td></tr>
<tr><td>«Рефлексиялық – бағалау» кезеңі</td><td><table><tr><td>Бүгінгі сабақта мен не үйрендім?</td><td>Нені білгім келеді?</td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table></td><td>«Бүгінгі сабақта мен не үйрендім?» деген кесте бойынша оқушылардың</td><td>Кесте</td></tr>
</table>

		пікірі тыңдалады.	
Рефлексия	Балаларға баспалдақ суреті салынған қағаз таратылып беріледі де, сол баспалдақтағы өзінің орнын белгілеу тапсырылады. Егер оқушы өзін сабақта жақсы сезініп, сабақты жақсы түсінсе, баспалдақтың ең биік жеріне күннің суретін салады. Ал егер сабақты дұрыс түсінбесе, сабақ ұнамаса, баспалдақтың төменгі жағына бұлттың суретін салады. Сабақта оқушының көңіл-күйі орташа болып, кейбір нәрселерді түсінбесе, онда баспалдақтың ортасына бір жағы ашық, бір жағы боялған бұлттың суретін салады. Осылайша оқушының өзін-өзі бағалауы мен мұғалімнің сабағы бағаланып, өзара кері байланыс жүзеге асырылады.	Оқушылар берілген баспалдаққа өздеріне ұнаған суретті салады.	Баспалдақ суреті
<u>Сабақ қорыту:</u>	«Ел боламын десең, бесігіңді түзе» деп М.О. Әуезов айтқандай, бүгінгі ұрпақ кешегі тарихын білмесе, елдігімізге сын болары хақ. Еліміздің ертеңі болар ұрпақтың алдындағы бір парызымызды өтеуді жөн санадым.		
Үйге тапсырма	«Көшпенділер» трилогиясының тарихпен қаншалықты сәйкес келетіндігін анықтап келіңдер.	Оқушылар берілген http://www.bilimland.kz/ ; http://itest.kz/ сайттарынан мәліметтерді іздеп табады.	
Бағалау.	Формативті бағалау: Оқушыларды мадақтап, бағалау		